

Uredništvo in tisk: Ljubljana, Štefančeva ulica št. 6/II.

DELAVSKA

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din, mesečno Din 3.—, celoletno 35 Din. — Za člane izved po 60 para.

Oglasil po dogovoru.

rajo biti frankirani, ter opremljeni s potrebnimi organizacijskimi opisi se ne vračajo. Oglasi se poštno preste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrallnski odbor GDSJ.)

Pred občnimi zbori.

Prihaja čas, ko morajo imeti podružnice naših strokovnih organizacij po vrsti svoje občne zbornice. Nobena podružnica naj s sklicanjem občnega zbora ne odloga.

V nasprotju z drugimi sestanki strokovnih organizacij je treba po društvenem zakonu, ki velja v Sloveniji občne zbornice, naznaniti. Občni zbori so tisti forum, kjer se naj poda v delavskih organizacijah obračun o delovanju in kjer naj se odpravi vse, kar v organizacijah morda navidez ni prav in je zato povod za nezaupanje, ali kar morda v resnici ni prav. — Zgodi se velikokrat, da odbor ni vršil slabo svojih funkcij. Vključ temu se pojavlja proti njemu nezadovoljnost. To kaže lahko na to, da je delo slabo razdeljeno in da stoje ljudje, ki bi se radi uveljavili in čutili veselje in zmoglost do dela, nezaposleni ob strani.

Take kritike se ni treba bati, — tudi če ni povsem opravičena, ker je samo izraz svežih moči, ki se nudijo organizaciji. Ozdravilo se jo bo, če se bo na občnem zboru tem močem odkazalo delo.

Napram takim močem lahko stopijo tudi boljši začasno v rezervo, kjer bodo golovo tudi na mestu in kjer bodo organizaciji izvršeno služili, — kadar se val ljudskega zaupanja zaobrne. V tem je bistvo demokracije in temu se mora prilagoditi tudi delavska demokracija. Je pa danes marsikje tudi nezdrava kritika. To je predvsem tista kritika, ki ima svoj glavni vzrok v tem, da je najeta in plačana od raznih sil, ki mislijo, da se da voditi tako prava delavska politika. Je marsikje tudi kritika, ki ne izhaja — recimo od svežih moči polnih, morda še mladih in neizkušenih, a v bistvu poštenih in sposobnih ljudi, — ampak od nergačev po poklicu, pijancev, sploh od ljudi, ki z vsem svojim prejšnjim delovanjem dokazujejo, da prinašajo razkorak povsod, kamor koli stopi njihova noga.

Napram takim pa bodite skrajno previdni in odločni. Odbor je kakor polaga, na katero zidate. Če je podlaga

slaba, se mora vse trajno majati in koncem koncev — sesuti. Zato se naj proti nezdravi kritiki branijo pozicije z vso silo.

A kaj je sedaj zdrava in kaj nezdrava kritika? To je tisto veliko vprašanje, ki ga je treba pravilno rešiti, da bo za organizacije dobro.

Za njegovo rešitev pa ni mogoče dati nobenih navodil. Vse je odvisno od tega, kako znamo presojeti položaj razmere in ljudi.

Tu morajo pokazati dosedanja odbori svoj širok pogled in svojo sposobnost. Nikdar ne smejo presojeti in reševati tega najvažnejšega vprašanja proletarske demokracije s stališča osebne užaljenosti.

Vendar se tisti občni zbori, kjer je preveč kritike in opozicije in preveč kandidatov za odbore — še vedno boljše znamenje, kakor tisti, kjer je je premalo.

Tam se delavstvo važnosti organizacije premalo zaveda, — ali pa klone pred silo reakcije. Tam, kjer vsak pravi: jaz ne grem v odbor, tam ni junaštvo in znak nesebičnosti, če kdo pravi: jaz tudi ne grem! Tam bo rekel vsak, kdor je zaveden in kdor ima v srcu tisti pogum, ki je baš v takih dobah potreben: Grem pa jaz! Organizacija ne sme propasti, — ker bi ne bilo veselja do dela in poguma!

Na občnih zborih dajemo račune o svojem delu. Na občnih zborih preobražamo organizacije in odstranjamo iz njih vse, kar ni prav.

Na občnih zborih vlivamo v vsa srca novih upov in novih moči, da gre vse na novo delo, s trdno zavestjo, da mora iti, pa če bi vse zaklelo proti nam.

Delavski pokret je živa voda, ki črpa neprestano iz milijonov studencev. Kje je tista moč, ki bi mogla zajeziti tako živo vodo, da bi tekla navzgor, proti svojemu izvoru? Vsi veste, da ni take moči.

Ta zavest vliva v naša srca v najtežjih okoliščinah nezlomljiv pogum in trdno odločnost.

prejema od občine to podporo kot nekako miloščino. To stališče je pravilno, ker imajo delavske organizacije vso moralno pravico, da regulirajo ponudbo delovne sile.

Nikakor pa ni brezposelna podpora glavno vprašanje boja občine proti nezaposlenosti. Brezposelna podpora je res večkrat nujni pomoček za olajšanje bede brezposelnih. To olajšanje pa more služiti le domačinom, ne pa tudi priseljenim delavcem, ki jih navadno brezposelnost še huje zadene, kakor domačina. Brezposelna podpora ni še nikjer uvedena v občinah, zato je uvedba brezposelne podpore v ljubljanski občini ne more koristiti splošnosti, ker bi morala biti vezana na določeno karentno in bivanje v Ljubljani.

Boj proti brezposelnosti mora torej voditi zlasti velika občina, kakor je Ljubljana s tem, da preskrbi delo za nezaposlene, ker s tem ne koristi le domačim delavcem, ampak tudi vsem drugim, ki jih je zadelo brezposelnost, ker jo danes silno trdo občuti vsaka rodbina ali pa tudi posameznik.

Občina mora torej, če hoče res deljansko voditi boj proti brezposelnosti, v prvi vrsti pospeševati javna občinska dela, gradbe, naprave, to je investicije, ker z njimi nalaga svoj kapital produk-

tivno, obenem pa s tem daje delavstvu, sploh obrti in industriji pošten zaslužek. V gospodarskem oziru je torej ne-spametno plačevati v prvi vrsti stotisoče brezposelne podpore, če je prilika, da občina zaposli nezaposlene delavce.

S tem, menimo, smo pokazali, kako smešno je stališče neodvisnih, ki se niti ne spomnijo v svojih lažeh na to, kako važen pomoček so javna dela v boju občine proti brezposelnosti.

Ne vemo sicer, ali bodo ti naši dokazi neodvisne prepričali ali ne, da so jo temeljito polomili s svojo neresnostjo. Mogoče je vse. Svetujemo jim pa, da se kar obrnejo do pametnih in poštenih delavcev in jih vprašajo: Kaj jim je ljubše, ali da jim daje vslužaju brezposelnosti občina beraško miloščino iz javnih občinskih sredstev ali pa delo in pošten zaslužek? Prepričani smo, da jim bo vsak pošten delavec odgovoril, da mu je ljubše delo; nasprotno pa bodo trdili le lenuhi in malopridni ljudje.

V interesu pobijanja brezposelnosti je torej v prvi vrsti, da občina nudi delavcem v slučaju brezposelnosti, kolikor le more, priliko dela, ker ta pride v prid brezposelnemu delavstvu sploh. — Brezposelna podpora pa ne more priti delavstvu sploh v prid, ker jo namerava uvesti samo ljubljanska občina za nujne slučaje in kadar ni delavcem mogoče preskrbeti dela.

Socialistični klub v ljubljanski občini zasleduje to politiko, ki jo nedvomno odobravajo vsi poštene in resni delavci.

Lenin umrl.

Iz Moskve prihaja poročilo, da je umrl 21. januarja 1924 vodja komunistične stranke in predsednik Sovjetske Rusije, Lenin, — s svojim pravim imenom Vladimir Iljič Uljanov. Lenin je bil rojen 10. aprila 1870 v Simbirsku, je sin plemiške uradniške rodbine.

Že za svojih mladih let je delal v delavskem pokretu. To ga je prisililo, da je zapustil domovino. Do l. 1917 je živel v pregnanstvu v Švici kot socialističen pisatelj in agitator. Pri razkolu ruske socialistične stranke l. 1903 je postal Lenin vodja boljševiskega krila.

Po svetovni vojni se je vrnil v domovino in stopil na čelu tistih, ki so dovršili gigantsko delo ruske revolucije.

Lenin je bil silen, odločen duh, ki je odklanjal kompromise in ljubil skrajnosti. Odlikoval ga je globok pregled v bistvo države in gospodarskih vprašanj. S temi svojimi lastnostmi je Lenin bistveno pripomogel, da se je delavska vlada v Rusiji vključ v neštevilnim nasprotstvom obdržala na krmilu. Stranka, ki jo je vodil, je posegla z energijo, a tudi s skrajno brezobzirnostjo v delavsko gibanje celega sveta.

Tudi tu je zapustilo Leninovo delo globoke sledove.

Tudi tisti, ki zlasti s smernicami in taktiko, kakor jo je razvijala komunistična stranka v povojni dobi na zapadu, ne moremo povsem soglašati, moramo priznati, da je bilo to gibanje marsikje kakor vihar, ki je čistil ozračje. O tem viharju bo mogoča šele takrat pravična in zaključna sodba, ko bo vse to dalje za nami.

Eno se lahko trdi že danes: Moč, ki leži danes na mrtvaškem odru ostane ena najnametnejših osebnosti delavskega pokreta.

Tja je vodila ta pot . . .

(Dopis z Jesenic.)

Cutimo dolžnost povedati delavstvu, kako je usmerila neodvisna zveza taktiko pri vlaganju zahtev na K. I. D. Pričeli so najprej akcijo za izboljšanje plač v žičarni. Ker jim to ni uspelo, so pričeli z akcijo za ves obrat g. ing. Schüllerja. Tu je bilo še manj uspeha. Kaj storiti? Ti kričalci so vpili ob razkolu prejšnje enotne kovinarske organizacije — e masa in vi socialpatriotje, boste videli, kakšne akcije in uspehe bomo imeli moskoviti, kajti mi bomo vodili čisto politiko razrednega boja. Kaj so pa sedaj storili? Na Izvrševalni odbor obratnega zaupniškega zbora so v imenu nezavisne vložili spomenico za enkratni nabavni prispevek, s pripombo, da naj isti o tem obvesti odbor kovinarske organizacije na Jesenicah, češ ta naj pa vodi akcijo naprej. Izvrševalni odbor obratnih zaupnikov je odgovoril, da ni kompetenten vlagati zahteve, ter je prepustil nezavisnim proste roke, da lahko izvedejo akcijo v imenu svoje organizacije. Nasvetoval pa jim je, da naj se obrnejo v zadevi spomenice na dosedaj še najmočnejšo organizacijo v tovarnah K. I. D. to je O. D. K. ali sedanjí Savez metalških (kovinarskih) delavcev Jugoslavije.

Na skupni seji vseh treh odborov podružnic O. D. K. Jesenice, Javornika in Dobrave, so pa sklenili, naj se delavstvo v tovarni na Savi organizira do 15. januarja 1924 z ozirom na veliko število divjakov, ki se nahajajo točasno na Savi. Ta sklep je bil prečitán in soglasno sprejet na javnem shodu kovinarske organizacije dne 26. decembra p. l.

Moskoviti so silno kričali, kajti ta sklep jim ni bil po volji. Vpili so: Socialpatriotska kovinarska organizacija je mesto, da nam poda roko, izdala ta sklep kot diktat, da se moramo vsi pri njej organizirati.

Ko so uvideli, da kovinarji svoje besede ne snedo, so začeli nezavisni vodje stikati glave s klerikalci in nacionalci. In rodil se je lep rezultat. Lepaki nezavisne kovinarske organizacije so oznanjali, da se vrši njih javni shod v »Katoliškem delavskem domu«, dne 13. januarja 1923. z dnevnim redom: Mezdno vprašanje in razno. Klerikalna in nacionalna vodstva so pa tudi pozvala svoje članstvo, da se udeležijo tega shoda polnoštevilno. Nezavisni so tudi pisмено povabili glavnega zaupnika s. Kovačiča na ta shod, a glej smole, ker je bil ta dan odsoten, je pooblastil svojega namestnika s. Jerama, da ga zastopa. No sedaj pa si oglejmo ta shod. Nezavisni Ferčej otvori na katoliških deskah katoliškega odra javni nezavisni shod, ter prosi, da se voli predsednika. Neki klerikalni možic pa predlaga g. Ferčej. Glasovano in sprejeto. G. Ferčej prečita spomenico za enkratni nabavni prispevek in sicer: delavcem nad 18. let 700 Din, delavkam nad 18. let 600 Din, mladotletnim pa 400 Din, onim ki pa zaslužijo nad 3000 Din se ne sme dati nič. (To je morda par specialistov, ki pa so kovinarji in vsled tega osovraženi pri komuncih.)

Prične se debata o tej spomenici. Od klerikalne strokovne organizacije izvaja g. Bertoneelj: Ker je draginja vedno večja, celo za 50% se je zvišala, in če je nemogoče čakati na daljša poganja, če bi se vložila spomenica za zvišanje plač in da se vse hitro reši so za-

Brezposelna podpora ali javna dela.

Neodvisni so zagnali velik krik, češ, da je član soc. kluba v ljubljanskem občinskem svetu (s. Mihevc) na seji občinskega odseka nastopil proti podpori za brezposelne. Finančni odsek je razpravljal o proračunu ter je določil, da se stavi v proračun za brezposelne podpore 150.000 Din, ne pa 300.000 Din, kakor so zahtevali iz demagoških ozirov neodvisni. Finančni odsek je moral spraviti proračun v soglasje s finančno močjo občine in je znesek 150.000 Din vendar tak, ki omogočuje, da občina v najhujših slučajih brezposelno znatno podpre.

Ob tej priliki pa moremo stvar premetriti še z drugih vidikov, ki prihajajo tukaj v poštev.

Z navedenim dejstvom smo dokazali, da je trditev neodvisnih demagoška laž. Dokazati je še treba, da je ves predlog neodvisnih v občini gola demagogija, če se tega zavedajo ali ne.

Pri razpravi o brezposelnih podporah je zagovarjal Mihevc deloma gentski sistem izplačevanja brezposelnih podpor, to je občina naj plačuje te podpore potom strokovnih organizacij, kar moralno slabo vpliva na delavca, če

enkrat zahtevali nabavni prispevek. Ali eno je gotovo, da je danes prevelika razdruženost delavstva na Savi. Toda, ker je vodstvo tovarne svojim nameščencem izplačalo 13. plačo, zahtevamo, da smo enakopravni in tudi nam se mora nekaj dati. Pozival je delavstvo v organizacijo, ker brez organizacije gospod ne da nič.

Cudili smo se tej izjavi moža, ko pomislimo, kaj so gg. klerikalci govorili, kadar je pogajanja vodila še močna in enotna kovinarska organizacija. Izjavljali ste vedno: E, kaj ste vi pridobili, saj je čas prinesel procente, ko pride čas, gospodje dajo sami. No danes pa priznavate, da brez organizacije ni nič. Zakaj to priznanje danes?

Gospod nezavisni Mulej poziva: Proletarci združimo se, proč sovražstvo in osebnosti sedaj v tem boju, enotna fronta, enotna akcija, kaj vem, kaj je vse trdil, da je potrebno za zmago proletarijata. Dejal je: O. D. K. neče z nami v boj za našo spomenico, hočejo da se organiziramo pri njih itd. To je delo in diktat ene same osebe. Toda ob tem tonu se zganejo stari kovinarji zvesti svoji stari kovinarski organizaciji ter glasno protestirajo, da to ni res. Predsednik shoda je zahteval mir, neki klerikalci vpije »ven ž njimi«, ali tistih rok, ki bi nas ven zmetale, ni bilo. Nastopi s. Jeram, ki pojasni, da on zastopa glavnega zaupnika, ker je ta odsoten. Orisal je obširno stališče kovinarske organizacije, ki stoji na stališču, da v koalicije ne gremo, ker vemo, da je vse koalicije še do danes hudič vzeli, ker so si baš v odločilnem trenutku vodje teh koalicij skočili v lase. To jasno vidimo pri železničarjih in drugod. Le v enotni organizaciji je moč in uspeh.

Gg. Ravnik, Wister so v debati izkašljali strastno sovražstvo napram stari kovinarski organizaciji. Naravnost pa nas je očaral nastop Bertonec, ki je naravnost pobijal izvajanja Ravnika et. komp., češ danes kritizira vsak, da organizacija ni za nič, druga tudi itd., kar pa ni na mestu. Če člani izstopijo in ustanovljajo nove organizacije, to ni pravilno. V stari organizaciji je treba napraviti red itd. Povsem se je strinjal z izvajanjem s. Jerama, da je delal v strokovnem pokretu pravilno. Vsi navzoči naj si njegove besede prisvojijo, ker koristile bodo. Povdarjal je, kakšno moč je imelo delavstvo v prejšnjih časih in kaj imamo danes od te moči, ker se koljemo med sabo, podjetniki pa dobivajo svojo moč nazaj. 8 urnik je v nevarnosti, socialne zakonodaje ni. Najbolj zanimivo je bilo, ko je povdaril Bertonec, da danes nimamo v parlamentu nobenega delavskega zastopnika. Ne gre nam v glavo to, da prista SLS pada na javnem shodu tako izjavo, medtem ko trdijo drugače, da SLS tudi zastopa delavski stan. Vendar nas to priznanje nad vse veseli.

Delavsko gibanje.

— Nemško uradništvo je sedanja gospodarska kriza Nemčije silno zadelo. Vsi denarne krize so reducirali uradniške plače za polovico. Uvesti hočejo za uradnike 54. urno delo, — zato pa hočejo četrtino uradništva odpustiti. V celem mislijo reducirati okrog 500.000 oseb. Nemške krize niso povzročile samo reparacijske terjatve, ampak v veliko večji meri poskusi, odtegniti se iz teh terjatev izhajajočim obremenitvam. Ker teh obremenitev posedujoči sloji niso marali nositi, — je začela padati valuta, kar je imelo za posledico, da posedujoči krogi sploh skoro ne plačujejo davkov. Temu je sledila kriza v državnem gospodarstvu, ki jo hočejo rešiti sedaj na ramah tistega uradništva, ki je bilo do zadnjega — najjudanejši in najzasleplenejši sluga — kapitalizma.

— Brezposelnost in industrija. V angleškem »Economistu« čitamo študijo, iz katere se vidi, kako prevladuje industrija posledice gospodarskih kriz izključno na delavstvo. V 209 podjetjih, na koje se študija nanaša, je znašal povprečni prebitek enega podjetja 1921 75.800 funtov, leta 1922 58.000 funtov, leta 1923 pa 82.000. Profiti podjetnikov so toraj rasli, — istočasno, ko so zrasle

Na debato pride spomenica. Sklenjeno je bilo zahtevati, za možke in ženske delavce po 700 Din, za mladoletne 400 Din. Pri vprašanju, kdo bo spomenico vložil na K. I. D., so sklenili, da predsedniki strokovnih organizacij, ki so šli v koalicijo za to spomenico. Sprejel je bil predlog, da se do 16. januarja pisмено povabijo predsedniki kovinarskih organizacij, jeli so te tri podružnice za to spomenico in pustila so se jim rezervirana mesta, da gredo lahko tudi k vlaganju spomenice na direkccijo K. I. D. Neki klerikalci je z bojevitim glasom predlagal, da se kovinarski organizaciji stavi ultimatum 48 ur, da se izjavi, jeli je za spomenico ali ne.

Temu človeku bodi povedano, da naj v bodoče še bolj gromovito poziva nas kovinarje. Mi, ki smo pri vas največji brezverci in ne vem kaj še, se ne uklonimo, mi gremo svojo pot naprej, kot jo imamo začrtano. Terorizirali ste pred vojno, ali nič niste opravili, stari veterani so šli pogumno naprej in sejali seme Marksovega nauka v jeseniški dolini.

Nato je prišel dež na glavnega zaupnika. Bajc so zvedeli o Ferčuju, da se je izjavil, da ne bo šel spomenice vlagati. Iz žepov potegnjeo paragrafe zakona o zaščiti delavcev, in grozili so, da mu jih obesijo v tem slučaju na vrat, — tako so slovesno izjavljali krščanski možje, katere smo že večkrat videli javno grmeti, ali iz tega grmenja ni bilo še nikoli dežja, še manj pa toče. Morebiti bo to za pokoro, da bo glavni zaupnik s paternoštro paragrafov okoli vratu šel v Canoso odpuščenja prosit. Zanimivo je bilo vprašanje nekega klerikalca, kaj se bo ukrenilo, če bo generalni ravnatelj Noot odgovoril na spomenico, da ne da. Tega vprašanja koalicija ni načela, še manj rešila. Ali je to razredna zavest delavstva? Kako rešiti to vprašanje? Kovinarji še do danes nismo stali takega vprašanja ne na članstvo, še manj pa na delavstvo na javnih shodih, kadar se je vlagala katerakoli izmed naših spomenic. Zakaj? Učite se!

Sodrug kovinarji! Kdor je trezno presodil govorjenje na tem shodu, v kje je rešitev nas samih, ali v enotni organizaciji, ali pa v koaliciji konzorcija za reševanje prošanj. Kdo je bil še vedno tepen od takih koalicij, ali ne delavstvo samo? Delavstvo čuj in pazi, da ne pade šiba kapitalizma po naših hrbtih! Takrat bo prepozno, ko se bomo krivili pod težo udarcev!

Zgodovina je učiteljica delavstva! Kdor tega še danes ne veruje, ga bo naučila! Strupene besede krščanskega socialca, ki so padle na tem shodu, češ kaj vedno ta gonja za enotno organizacijo ter enotno moč, da je to fraza, ki naj nas ne vznemirja. Mi trdimo in verujemo, da je to temelj, na katerega moramo zidati. Ali imamo prav to, bo pokazala bodočnost!

tudi brezposelne podpore tako, da je plačala država za te podpore 2 milijardi zlatih dinarjev.

Pri tem položaju se vsiljuje misel, da bi bilo potrebno, da bi prispevala za brezposelne v gotovi izmeri podjetja, kjer so bili zaposleni.

To bi omejilo brezposelnost, ki jo povzroča in veča danes poleg drugih vzrokov tudi težnja za čim večjim dobičkom.

— Ali imajo neorganizirani pravico do ugodnosti, ki jo daje kolekt. pogodba? Po »Bergmannu«, glasilo avstrijskih rudarjev poročamo o sledeči zanimivi razsodbi sodišča v Brnu, o zgor-njem vprašanju.

»Kolektivna pogodba je privatno-pravna pogodba in obvezuje le obe pogodbeni strani: na eni strani delodajalca, na drugi strani v organizaciji organizirane delavce. Za zunaj organizacije stoječe osebe pogodba ne velja, ker organizacija ni imela pooblastila, da bi se pogajala v njihovem imenu. — Ta razsodba se je izdala na podlagi istih zakonov, kakor so v veljavi tudi pri nas.

Tudi kitajski delavci se gibljejo! Na Kitajskem so do zadnjega časa delavstvo tako izkoriščali, kakor nikjer drugje.

Delavni čas traja 12, pa tudi do 15 in celo 17 ur na dan. — Kitajski delavci ne pozna organizacije in se izkoriščanju do zadnjega časa ni upiral. Povojni čas pa je prinesel tudi na Kitajsko velike spremembe. V pomorskih mestih se začnejo živahno razvijati strokovne organizacije. V maju 1923 se je vršil v kantonu prvi kongres kitajskih strokovnih organizacij. Kongresa se je udeležilo 160 delegatov, ki so zastopali 300.000 organiziranih delavcev. Strokovne organizacije so izvedle več velikih mezdnih gibanj. Kitajski kapitalizem postopa proti delavcem čisto s skrajno

okrutnostjo. Tako je pustil ob priliki železničarske stavke železniški minister delavske zaupnike, ki so pri njem intervenirali kratkomalo — pomoriti. (Tu zna reševati mezdna gibanja še vse drugače, ko dr. Korošec. Op. ured.) Vkljub vsem tem oviram se pa kitajsko delavstvo dviga in stopa v vrste svetovnega proletariata.

Češke strokovne organizacije so šteje 1. 1922 388.924 članov. Skupni dohodki so znašali 49.320.132 čeških kron. Skupno premoženje znaša 33.421.913 čeških kron.

Naše organizacije.

Kemična stroka.

Osrednje društvo kem. del. in sorodnih strok za slov. ozemlje, je od letnega računskega zaključka (razvidno v 51. šte. »Delavca«) to je od 31. marca do 30. novembra 1923 sprejelo potom mesečnih obrač. skupaj Din 81.632.63

Od 30. novembra dalje do 31. decembra so obračunale sledeče skupine kemičnih delavcev:

Radeče za maj, junij, julij, avgust, sept. in okt.	Din 828.75
Ljubljana, tov. za klej za november	Din 711.—
Ljubljana, tov. papir, vreč, december	Din 309.60
Ruše za november	Din 3798.—
Prevalje za november	Din 300.40
Medvode za november	Din 412.—
Mojstrana za november	Din 1788.30
Moste za november	Din 1963.35
Zagorje, za okt. nov.	Din 1196.05
Hrastnik kem tov. za nov.	Din 316.75
Maribor za oktober	Din 1073.70
Sladki vrh za november	Din 1024.80
Skupaj	Din 95.955.81

Konferenca steklarjev. V nedeljo, dne 20. januarja 1924 se je vršila nadaljevalna konferenca glede ustanovitve skupnega akcijskega odbora steklarjev tvrdke Abel. Na konferenci se je dosegel povoljni uspeh, sprejel se je pravilnik, ki ga je predložila Strokovna komisija Slovenije. S to konferenco se sicer še niso združile organizatorično obe razredni steklarski organizaciji, a vendar se je napravil začetek za zblizanje. Glede enotne akcije v borbi za delavske pravice se je dosegel popoln sporazum. Akcijski odbor sestoji iz 4 članov podružnice Hrastnik, 2 članov podružnice Osred. dr. kem. del. Zagorje, ter 3 članov od »Neodvisne organizacije«. Sedež upravnega odbora bo v Hrastniku. Vsaka izmed navedenih organizacij bo odposlala svoje člane po izvolitvi od članstva.

Monopolska stroka.

Tobačna tovarna v Ljubljani. V naši tovarni se vrše, kakor menda v vseh tobačnih tovarnah vizitacije delavstva pri odhodu iz tovarne. To bi bilo vse v redu, kajti tudi mi smo proti temu, da da bi kdorkoli oškodoval državno upravo. — Ne strinjamo se pa s tem, da nastavlja g. ravnatelj za vizitatorice samone, katere mu priporoča predsednica »krščanske organizacije«. Kajti stvar zgleda tako, kakor da bi bile vse članice našega Saveza same tatice, katerim se ne more poveriti take naloge. — Naš »Savez« ima v tovarni večino organiziranega delavstva. Zato pričakujemo, da bo tako partizanstvo prenehalo, in da bo g. ravnatelj izbral vizitatorice iz večine delavstva, ki je najmanj toliko pošteno, kakor krščanski socialci. — Na splošnem pa pripada ta naloga uradništvu in mi se zelo čudimo, da uradništvo to preziranje mirno trpi. Ali smatra g. ravnatelj tudi uradništvo za premalo pošteno? Kontrola naj bo torej nepristranska, ali bomo pa morali odločnejše govoriti.

Povišek na plačah. Ze v eni zadnjih števil »Delavca« smo poročali, da je predlog o povišanju plač tobačnemu delavstvu dospel končno veljavno na prag rešitve. Po glasnih protestih delavstva so morali predstavniki različnih naših organizacij romati mesec in mesec od Poncija do Pilata in neprestano bezati, da so si gospodje pri monopolski upravi dajali akte z roke v roko. Nikdar se jim ni prav zelo mudilo, de-

lavstvo pa se ni nikdar toliko potrudilo, da bi vsaj pesti pokazalo, kljub temu, da bi tudi ne pomagalo mnogo, ker manjka le preveč organiziranega odpora, besedičenja in godrnjanja je bilo že itak davno preveč. Gospodje so se tega dobro zavedali, da je po vsej državi le nekaj tovaren, kjer je vse delavstvo kompaktno združeno in organizirano v razredni organizaciji, to je v našem Savezu monopolskih delavcev. Zato tudi organizacija ni mogla povsod odkrito na plan, da razvrsti svoje borbene moči, zato je morala mesece in mesece mole-dotovati pri raznih načelnikih in referentih, kar ni nič kaj prijetnega. Ali bi ne bilo vprašanje povišanja že davno rešeno, če bi imel Savez na razpolago bojne moči? Monopolska uprava bi si dobro premislila, predno bi pristala na to, da zapusti delavstvo vse tobačne tovarne cele države. — Kakor smo že poročali, bo sklepal o povišanju sedaj še ministrski svet. Zastopniki Saveza so se pri ministru za finance že informirali, kaj poreče na predlog monopolske uprave ministrski svet. Zastopnikom je minister odgovoril, da bo vsekakor skoro gotovo, da povišanje 6 Din odobri, da pa je odprto le vprašanje, od kdaj se to povišanje izplača. Najbrže bo predlog uprave, da se povišanje izplača od 1. oktobra l. l. zavrnjen in se prične izplačevanje šele s 1. januarjem 1924. Finančni minister utemeljuje to na ta način, da je povišanje s 1. okt. 1923. nemogoče zato, ker za nazaj ministrski svet ne more odobriti novih postavk. Tako ministri, za delavstvo pa je zadnji čas, da se vzdrami in se prične brigati nekoliko bolj za organizacijo. Tisti, ki ste jo do danes čuvali, pa se zavedajte, da potrebuje organizacija v boju vaše pomoči. Svoje spoznanje širite med nezavednimi.

Stavbinska stroka.

Liboje. Pri nas se je vršil letni občni zbor podružnice »Unije keramičnih delavcev« v prostorih g. Skoberne. Uvodoma občnega zbora je poročal s. Leskošek iz Celja obširno o sedanjem položaju delavstva. V njegovem referatu je navajal zlasti o novi koncentraciji kapitalizma z ozirom na ustanovljeni trust železne industrije v Evropi. Navajal je, da bodo železnemu trustu sledili tudi drugi trusti. Po končanem referatu so sledila poročila funkcionarjev podružnice, ter se je nato izvršila volitev odbora; izvoljeni so bili sledeči ss.: Ivan Ivan Germondnik, predsednik, Anton Marinc, namestnik, Leopold Cilinšek, zapisknik, Stanko Pečnak, blagajnik, Iv. Zupan, namestnik. Odborniki: Franc Mirnik, Peter Maccani, Lizi Kos in Franciška Ocvirk. Pregledniki: Franc Kos in Marija Hlađer. Po izvolitvi se je razvila živahna debata, v katero so posegli ss. Rebaršak, Dosedla, Kos in drugi. Nato se je sklenilo, da se bodo od slej naprej vršili sestanki pri Skoberne in da se morajo sestanki vršiti vsaki mesec. Nato se je občni zbor zaključil.

Gotovlje. Podružnica »Unije porcelanskih delavcev« v Gotovljah priredi dne 4. februarja 1924 v gostilni pri Steinerju svoj redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika ter kontrole.
2. Sedanji položaj delavstva.
3. Volitev novega odbora.
4. Volitev delegata za kongres Unije v Celju.
5. Razno.

Kovinarska stroka.

Redni letni občni zbor podružnice Saveza Metalnih Radnikov Jugoslavije na Dobravi se bo vršil v nedeljo, dne 3. t. m. ob 9. uri dopoldan v gostilniških prostorih g. Urbarka na Dobravi z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole.
  2. Volitev novega odbora.
  3. Položaj delavstva v splošnem.
  4. Razno.
- Dolžnost vseh članov podr. na Dobravi je, da se tega občnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Redni letni občni zbor Saveza Metalnih Radnikov Jugoslavije podružnica v Štorah pri Celju se bo vršil v nedeljo dne 27. januarja t. l. ob 3. uri popoldan v gostilni g. Krevcl-ova, z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole.
2. Volitev novega odbora.
3. Poročilo o položaju delavstva v splošnem in o poteku kongresa kovinarjev Jugoslavije.
4. Razno.

Poročilo k 3. točki dnevnega reda bo podal referent iz Ljubljane. Opozorjamo vse člane kovinarske organizacije v Štorah, da se točno udeležijo občnega zbora. — Odbor.

Živilska stroka.

Občni zbor podružnice pekarn in mlinarjev v Celju se ne vrši v nedeljo dne 27. t. m. kakor je bilo objavljeno, temveč v nedeljo dne 3. februarja ob 9. uri dopoldne v društvenem lokalno gostilne pri Janžekcu Zakresija z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora točno in zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Vestnik „Svobode“.**VSEM TELOVADCEM****ZA III. VSEDELAVSKI ZLET!**

Letos začenjamo v znamenju priprav k našemu skupnemu javnemu nastopu. V letu 1924. bomo priredili v Ljubljani III. vsedelavski zlet, za katerega vladna že danes med telovadci veliko zanimanje in kojega se morajo tudi naše telovadne enote kot del velikega delavskega gibanja udeležiti. Gledati moramo na to, da se bo vršil v prestolici Slovenije res vsedelavski zlet, na katerem bodo sodelovali tudi sodružni telovadci drugih držav.

Da bodo tudi naše enote postavile na telovadišče res dobro pripravljene telovadce, se je že sedaj potreba pripravljati nato in resno začeti z delom po telovadnicah. Največja važnost na tem delovanju leži seveda na vaditeljih, ki naj posebno pazijo na to, da se stalno večja vrsta novih telovadcev. Če nas je nastopilo na II. vsedelavskem zletu 150 telovadcev, jih mora nastopiti v Ljubljani najmanj 300.

Skupne vaje določene za III. vsedelavski zlet morejo telovadci dobro in enotno izvajati in k temu je dolžnost okrožnih načelnikov, da se od časa do časa pripravljajo o pravilnosti izvajanja vaj.

Povsem največ dela pa je v enotah in vsak posameznik mora napeti vse sile v prosep našega gibanja. Za prireditve zleta bo potreba velikih finančnih sredstev, h katerim mora vsak nekaj prispevati. Kajti pomniti moramo, da tukaj le od nas samih odvisi uspeh. Vse enote, vse podružnice »Svobode« morajo žrtvovati eno prireditve v korist fonda za vsedelavski zlet in to najkasneje do konca meseca marca.

K popolnejšemu uspehu našega zleta je velike važnosti, da nastopimo tedaj tudi vsi v enotnem kroju, ker to zelo močno upliva na širšo maso in tako pokažemo našo silo. Radi tega moramo tudi v enotah gledati na to, da si, če je možno, da vsak član enote, če ne, pa vsaj vsak telovadec nabavi v letošnjem letu krog. Zato naj se istotako pri vsaki enoti ustanovi fond, kamor naj bi člani in članice vlagale gotov del za nakup krogov. Sodrugi, uvažujmo to in se tudi po tem ravnajmo.

Čaka nas torej še ogromno dela in vsak posameznik bo moral vse žrtvovati k temu. In zlasti vi, vaditelji! Za-

vedajte se, da stojite v prednjih vrstah in da morate v vsem svojem delovanju in nehanju biti vzor ostalemu članstvu.

Načelnstvo Zveze DTE.

Dopisi.

JAVORNIK PRI JESENICAH. Najpriljubljeneje sredstvo umazancev v boju proti ljudem, katere sovražijo, je tlatenje in obrekovanje. S temi besedami je vse povedano, ako hočemo graditi delo »nezavisnih« na Jesenicah. Da bodo pa čitatelji lažje razumeli, kako ti ljudje lažejo, bomo to obširneje povedali. Na laži v »Strok. borbi« št. 1. odgovorjam sledeče! Resnica je, da so na Jesenicah v odboru »nezavisni« tički, ki nam niso hoteli razkrinkati svojih nakan. Res je, da sem se izjavil »Če mislite ustanoviti novo organizacijo, sem jaz proti!« (Brihtne glavce nezavisnih, so šle s parolo, da se bode ustanovila posebna »lokalna organizacija«, da so tem lažje varali članstvo! Izjava g. Dolinarja F., »Če se pa ustanovi nezavisna, jaz ne bom pristopil!« op. por.) — Gospodom nezavisnim dajem na znanje, da odločajo v podružnici na Javorniku člani, ne pa odbor. Ni tako, kakor vi naglašate: »Kar odbor sklene, mora članstvo odobriti!« Pri vas je to mogoče, a pri nas ni bilo in ne bo! Venomer ste kričali: Masa odločuje! Kje so pa sedaj dejanja?! Jaz, kakor članstvo, smo navedeno resolucijo sprejeli, razven točke 4. Obenem pa sem predlagal, da sem za celo resolucijo pod pogojem, da se moji prispevki vrnejo, ker jaz k nezavisnim ne grem! O značaju se ne bom prekal s človekom, ki je še cele 3 tedne po glasovanju resolucijo v žepu nosil, namesto, da bi jo bil oddal na pristojno mesto! Kje so tiste kukavice, ki so zagotavljale, da k nezavisnim ne gredo, med tem pa so bili že v pripravljalnemu odboru nezavisnih? Kje so častne besede, ko ste trdili, da nočete razbijati organizacije, ker se bode centrala udala! Ali vam ni bilo razsodišče zagotovljeno? Toda vam se ni šlo za red v organizaciji, pač pa za njeno razbitje. Ker vam na Javorniku delavstvo ni šlo na lim, je odbor po vašem mnenju demagoški!

Lažete, demagogi, da imamo odbor-nike, ki so obenem orjunci. Nesramni lažnjivci, kje imate dokaze, da odbor denuncira pri mojstrih in pri ravnatelju Lukmanu! Če bi to odgovarjalo dejstvom, ne bi vi molčali več tednov, ker bi vam bilo to dobro došlo za agitacijo. Le nadaljujte z vašimi lažmi, za kaj boljšega itak niste sposobni. — Franc Celar, t. č. predsednik.

CELJE. Naši obrtniki in neobrniki (kapitalisti) so imeli v četrtek, dne 17. jan. v Narodnem domu zborovanje, naperjeno proti zakonu o zavarovanju delavcev. Veliko besedo je imel krojač J. Bizjak, član ravnateljstva okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ki je eksponent demokratske stranke. Zborovanje je vodil g. Rebek. Oba gospoda sta navzoči množici razlagala, da je sedanje stanje neznosno. Bizjak je predlagal neko resolucijo, v kateri je zahteval odpravo kontrole. Dobro jim je odgovarjal navzoči s. Koren, da se gg. zastoj jeze nad visokim plačilom, saj so bili baš oni tisti, ki so zahtevali pariteto; s tem so se obvezali plačati polovico prispevkov, sicer pa itak ne plača obrtnik, temveč delavec s svojim zaslužkom. Proti odpravi kontrole so se izrazili tudi navzoči zdravniki. Med temi gg. obrtniki je nastopil tudi g. Tomažič, ravnatelj iz Polzele; ta je zahteval svobodno delovnega časa in druge take reakcionarnosti. Shod je imel z malo izjemo protidelavsko lice. Mi beležimo to zborovanje kot kronisti, da pokažemo našemu članstvu, da so gg. obrtniki in kapitalistični eksponenti na delu, da bi nam odvzeli te bore pravice, ki jih imamo.

HRAŠTNIK. V naši tovarni je tovarniški mojster po imenu Oskar Fuchs. Zadnjič je prišel ta mojster v tovarno z dvema psoma. En delavec je stopil njegovemu psu na nogo, nakar ga je začel mojster suvati.

Mi takega postopanja v naši tovarni dosedaj nismo vajeni in si ga najodločnejše prepovedujemo, gospodu mojstru pa svetujemo, da se nauči dostojno obnašati, kar bo tudi za njega boljše.

Objave.**POSLANO.***

Izjava. Podpisani imenujem Melina, delavca pri tvrdki Eksner v Litiji, nesramnega in podlega lažnjivca, dokler sodniško ne dokaže svojih trditvev, da sem jaz v gostilni Trškan govoril, in da sem Bog na stavbišču Eksner in da vzamem v delo tiste delavce, katere jaz hočem itd. in da sem nekoč Pavli Poltočnik vzel denar v znesku Din 100.—, katerega sem nesel iz gostilne na cesto. Zgoraj imenovani je prišel v gostilno zelo vinjen, je slekel suknjo, nakar se

* Za izjavo pod tem naslovom uredništvo ne odgovarja.

je hotel pretepati, a jaz sem preprečil pretep. — F. Weisbacher, preds. Unije stavb. del. v Litiji.

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem vsem darovalcem tukajšnjih revirjev za nabrano svoto v znesku Din 833.50. Posebej se zahvaljujem vsem onim sodrugom, ki so že vdru-gič v moji dolgotrajni bolezni pobirali prostovoljne prispevke zame. — Franc Stern, Crna.

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem vsem steklarjem in steklobrusem v Zagorju za nabrano znesek 341 Din, katerega so mi darovali za časa moje bolezni. — Janez Laznik.

Razgled po svetu.**Tedenski pregled.**

Ljubljana, 22. januarja 1924.

V mehikanske homatije je zadnji leden oficijalna Amerika odločno posegla. Zedinjene države so kratkoma poslale tjakaj nekaj bojnih ladij. In sedaj se bo spet začel pies v znamenju »miru in kulture«. Seveda bo »kratko« vlekla Mehika.

Da posvetimo za kulise! Mehika je Zedinjenim državam dolžna precejšno vsoto. Radi neprestanih nemirov Zedinjene države niso mogle priti do svojih novcev. Ko je po zadnjem prevratu prišla na krmilu vlada pod predsedstvom Obregona, je vlada Zedinjenih držav uporabila ta moment. Obregon, ki si je polastil svojega mesta v krvavem boju, je bil in je še vedno v opasnosti, da ga uporniki, ki jih je brez števila, in kjer je upornik pravzaprav vsak človek, ne postavijo pred steno. Obregon in Coolidge pa sta se pomenljivo spogledala — politično seveda. — To se pravi po naše: Zedinjene države priznavajo Obregonovo vlado in bodo gmotno in moralno podpirale Obregona, ta pa bo skušal izvleči iz Mehike peneze, ki jih bo vtaknil v žep velekapital Zedinjenih držav, seveda gospod Obregon tudi ne bo ostal na suhem, ako se njegova vlada obdrži in ako ga kak »upornik«, ne ustrelji ter celo skalpira. V tem tiči bistveni pomen plovbe bojnih ladij proti Mehiki. Vse drugo, kar se piše o razmerju teh dveh držav, je napisano z dobro premišljenim namenom.

Božja kazen smo rekli včasih, sedaj pa samo še — potres, je skozi in skozi pogostejši in samo na Japonskem in po avstralskih otočjih; tudi Evrope se je lotila ta nesreča. Zadnje čase poročajo o potresih v večini vseh kontinentalnih držav. Ni izključeno, da pride tudi do izbruhov na vulkanskih tleh okolice Rogaske Slatine.

Te dni se je osnoval tudi mednarodni izvrševalni odbor neke izvedeniške komisije, katere predsednik bo neki Anglež. Kaj naj ta komisija pomeni in dela, ne ve živ človek!

V Južni Afriki je počenja hudo nevarno gibanje, naperjeno proti posestnici te velike zemlje, Angliji. Večina prebivalcev je rudarjev, ki znano niso baš najnežnejši ljudje. Vrhu tega jih z oboroženo močjo Angleži dovolj izkoriščajo. Po svojem poreklu so prebivalci južno-afriških držav severni Nemci, sedaj pomešani z vsemi mogočnimi plemenimi.

Kako se vodi in vrši prava socialistična politika, nam kaže Anglija. Pri zadnjih volitvah je delavska stranka (Labour Party) prodrla na vsi črti. Srdit je bil ta boj. Velekapital, velebanke in sploh vse izkoriščevalstvo je začelo silen boj proti ljudstvu, a zaman. Danes je legitimni predstavnik delavske stranke — predsednik angleške vlade! Medtem ko se je na angleškem izvršil ta važni, naravnost zgodovinski akt, se plete med Anglijo in Francijo nekaj dvoboj, ki izvira iz prenapetih želj angleške aristokracije in pa takozvane francoske »demokracije«. Da se ti dve državi pripravata je prav umljivo. Da pa se svadita na tak način, je pa čudno. Porenja in Porurje je seveda vir temu.

Sočasna evropska politika se kreta v znamenju »interesnih sfer«. — Da so bivše velesile določale interesne sfere

v Aziji in Afriki, je bilo navsezadnje razumljivo, da Italija hoče napraviti interesno sfero iz Albanije, je nesramno, da pa se Anglija in Francija sporekato o interesni sferi v Porenju, to je pa ali blazno, ali zlobno. Zdi se nam, da bo zadnje pravilno. Angliji radi gotovih neuspehov v kolonijalnem svetu primanjkuje petroleja, zato je zopet vprla svoje kapitalistične oči na Nemčijo. Francija se hoče takisto na ta račun okoristiti, in evo! — stvorjene morajo biti interesne sfere. Interesne sfere so tu, premoga ni, petroleja ni, brezposelnosti se dovolj, državni interesi trpe... (Kaj so državni interesi piscu teh vrstic še nihče ni mogel razjasniti...) Boj med omenjenima dvema državama se torej vrši pod krinko miru in sprave.

Po vsem tem, ko smo po zaslugah naše zares izredne diplomacije tako temeljito pogoreli v reškem vprašanju, se prično takozvana diplomatska potovanja državnikov (v listih čitamo obojestranskih državnikov. Kakšen je državnik s samo eno stranjo, naj si blagovolijo čitatelji sami predstavljati!) Kralj odpotuje v Rim; Pašić in dr. Ninčić tudi, da podpišeta sporazum z Italijo, o katerem trdijo nekateri, da je političnega značaja, drugi pa, da ima vse druge namene. V splošnem je sumljivo, da ministri in odgovorni poslanci v imenu državnih interesov ne smejo dajati nikakršnih izjav. Naša država po mnenju vseh realno mislečih ljudi boleha baš na teh »državnih interesih« in pa na neodkritosti naše diplomacije. Kdo za vraga, pa je država! Francoski kralj Louis je smelo trdil, da je on. Dandanes pa menda sploh ni več držav, temveč samo državni interesi...

Radič že šklili po svoji drugi domovini. Ker pa mu politične oblasti ne dopuste povratka v veselo Zagorje, namerava poslati domov samo svojo ženo, ki mora v kratkem poroditi. Zakaj mora poroditi ravno na Hrvaškem, je hudo nejasno; če bo sin svojega očeta zdrav in pameten, je vseeno, ako zagleda luč sveta na Dunaju.

Včeraj je bil v ministrstvu prosvete podpisan ukaz, s katerim se odpustčajo vsi kateheti na ljudskih šolah. Ukaz velja samo za Slovenijo.

Razno.

— **Stinnes in nemške železnice.** Glasoviti nemški industrijalec Stinnes se vztrajno trudi, da bi dobil v svojo oblast nemške železnice. V to svrhu se pogaja tudi s Francozi, — ki so seveda dostopni za vsak predlog, ki bi jim omogočil kontrolo nad nemškimi železničarji. — Glasilo avstrijskih železničarjev »Der Eisenbahner« prinaša ob tej priliki zanimivo poročilo o izkušnjah, ki jih imajo Amerikanci z privatnimi, od industrijskih in finančnih sindikatov odvisnimi železnicami.

Posamezni ameriški trusti posedujejo velika železniška omrežja. Tem trustom so železnice sredstvo za ubijanje konkurence.

Iz daljnih krajev prevažajo železnice surovine za trust po nižjih cenah, kakor konkurenci. Vagoni so za trust vedno na razpolago, za konkurenco pa ne.

Tako so železnice sredstvo, ki vstvarjajo industrijske monopole. Pod takimi okoliščinami ne more nihče na to misliti, da bi ustanavljal nove industrije proti volji mogočnih trustov.

Delavska zakonodaja v naši državi.

Zdravstveni predpisi za delo.

Pomožno osebje sme biti zaposleno v podjetjih, spadajočih pod zakon o zaščiti delavcev, samo, če niso prostori, v katerih se dela, nevarni za zdravje ali življenje. Delavnice morajo biti dobro razsvetljene, čiste, zračne in opremljene s potrebnimi sredstvi zoper požar. Tudi ne smejo biti prenatrpane z delavci.

Vobčo se morajo vzdrževati delovni prostori, stroji, orodje in material v takem stanju, da ustrezajo zdravstvenim in pravstvenim pogojem.

Isto velja tudi za delavska stanovanja.

Dalje so dolžni lastniki industrijskih podjetij, v katerih dela najmanj 100 delavcev in ki so najmanj 3 km oddaljena od mesta, ob svojih stroških napraviti in vzdrževati:

- 1.) Ambulatorij za nujno pomoč obolelim in poškodovanim delavcem;
- 2.) Potrebno število stanovanj za nastanitev delavstva;
- 3.) Kuhinjo, kjer dobiva delavstvo podjetja poceni hrano.

Cene stanovanjem in hrani določa pristojna inspekcija dela po zastliševanju krajevnih občinskih oblastev.

Dečja zavetišča.

Industrijska podjetja, kjer dela več nego 100 delavcev, med katerimi jih je vsaj 25 z malimi otroki, morajo napraviti v neposredni bližini podjetja posebna zavetišča, kjer se čuvajo otroci, dokler so starši v službi. Vse stroške za ustanovitev in vzdrževanje teh zavetšč morajo trpeti lastniki podjetij sami.

Podjetja, ki so obsojala že pred veljavnostjo zakona o zaščiti delavcev, bi morala začeti z ustanovitvijo dečjih zavetšč vsaj v 6 mesecih od dne, ko je stopil zakon v veljavo, torej dne 14. decembra 1922, kar se pa ni nikjer zgodilo. Stvar inspekcije dela je, da uveljavi zakon in pripomore delavstvu do pravice.

Delavske organizacije.

V združitvi je moč. Delavstvo more uspeli v boju za svoje pravice samo, če je dobro organizirano. Tega se podjetniki zavedajo in zato skušajo z vsemi sredstvi odvrti delavstvo od organizacij. Načini boja proti delavskim orga-

nizacijam so razni. Na eni strani se postavljajo podjetniki na stališče, da imajo nad svojimi delavstvom sami edino in izključno pravico, odločati o njega usodi ter ne pripravljajo organizacij nikake veljave, na drugi strani pa zopet skušajo izpodnesti vpliv organizacij s tem, da odpuščajo zavedno organizirano delavstvo, odnosno da ne sprejemajo v delo članov organizacij ali pa te proti reverzu, da izstopijo iz organizacije, če so že člani ali če se niso člani, da ne pristopijo k organizaciji. Svoje nesocialno stališče skušajo čestokrat oplešati s sklicevanjem na zakone, ki baje ne priznavajo organizacij, ker da so organizacije torišče in žarišče nemirov in pobune med delavstvom. Resnici na ljubo se mora priznati, da niso vsi podjetniki takega mišljenja. Nekateri so celo toliko uvidni, da hočejo imeti v službi samo organizirano delavstvo, ker se more le s tem smoteno in uspešno obravnavati bodisi to ali drugo delavsko vprašanje.

Kaj določa zakon glede delavskih organizacij?

Delavske organizacije so bile dopuščene že po avstrijskem društvenem

zakonu iz leta 1867, in sicer kot strokovna ali kot politična društva. Vidovdanska ustava določa v členu 14 izrečno, da imajo državljani pravico združevanja, zborovanja in odgovarjanja v namene, ki niso kaznivi. Zakon o zaščiti delavcev pa določa podrobneje, da se sme pomožno osebje, zaposleno v obrtnih, industrijskih, rudarskih, prometnih in drugih podobnih podjetjih, združevati v specialna društva za zaščito svojih ekonomskih, kulturnih in moralnih interesov.

Ta društva sme ustanavljati pomožno osebje po poklicih (strokovne organizacije); istotako jih sme združevati v krajevne in oblastne zveze.

Iz jasnega besedila zakona sledi, da je vsak boj zoper delavske organizacije očitno kršenje zakona, ki ga delavstvo ne more in v lastnem interesu tudi ne sme še nadalje mirno prenašati.

Delavski zaupniki.

Pomožno osebje v podjetjih, spadajočih pod zakon o zaščiti delavcev, ima pravico, ki jih imenuje zakon delavske zaupnike.

(Dalje prih.)

To popolno obvladovanje trga na eni strani res omogoča, da se more začetni produkcija prilagoditi potrebi. — Na drugi strani pa omogoča brezmejno izkoriščanje. So trstni, ki delajo letno s 40 odstotki dobička, pa jim v kljub temu ne more nobena konkurenca do živega.

Po takih dobičkih stremi Stinnesov koncern!

Vino in pijanci v zgodovini. Stari pesniki opevajo vino imenujoč ga »kri zemlje«. Pravijo, da je v vino solnce, jasnost in humor. Sveto pismo nam sporoča, da je bil prvi, ki je okusil vino Noe. Grki trdijo, da je rujno kapljico okusil prvi Stafil, Egipčani pa menijo, da si je s sokom vinske trte omočil usta najprej Osiris. Bog vina je bil Bah, nezakonski sin Jupitra in Semeja. Najbolj znani ljubitelji vina v človeški zgodovini so: Herkul, s katerim se ni mogel nihče meriti v junaštvu in katerega je vino upropastilo. Tudi Aleksander Veliki je bil vinski bratec. Apulej je izrekel o vinu sledečo domisljico: »Prva čaša vina ugasi žejo, druga te razveseli, tretja zbudi v tebi strast, četrta pa te znorice. O Aristofanu pravijo, da je pisal samo kadar ga je imel pod kapo (če so takrat že imeli kape?) Modrijan Sokrat je tudi rad pogledal čaši na dno. Sirakuški Dionizij II. je bil famozen pijanec.

LISTNICA STROK. KOMISIJE:

A. S. Laško: Delavski koledar, ki vam je ostal obdržite za provizijo. — Obračunajte po čekovni položnici Din 188.—

IZ UREDNIŠTVA.

»Delavec« ni zato tukaj, da bi delavske organizacije razdiral, ampak zato, da jih gradi.

Zato ni prav, da ga napadajo njih člani in celo funkcionarji po drugih listih.

Mi na te napade ne bomo več odgovarjali, ampak se bomo pritožili proti takim napadom pri naših organizacijah, ki morajo najbolje vedeti, kako lajšajo taki napadi zaupnikom njih težko delo.

Če ne bodo zaupniki reda napravili in medsebojnih napadov tudi drugod onemogočili, potem ne smejo tožiti, če organizacije pod tem tripijo in tudi ne smejo reči: mi tega nismo krivi.

Vidite, mi tudi nismo krivi... Mi trpimo, da nam očita človek, ki ga nisom nikjer napadli in kojega — politiko smo hoteli le podpreti — v delavskem časopisu, da lažemo. Mi bi lahko odovorili, da bi človeka, ki je to zapisal, glava bolela. A molčimo... Enkrat pa mora biti temu konec. Konec bo takrat, ko boste zaupniki povedali, da tako ne more iti več dalje, ko boste na vse strani povedali, da ne trpite prerekanja.

IZ UPRAVE.

Kavarna »Union« v Ljubljani ne mara naročiti »Delavca«. Uprava je poslala tej kavarni 2 številki na ogled, a sta prišli obe nazaj. Naši sodrugi, ki obiskujejo to kavarno, naj povprašajo, če tudi delavskega denarja ne marajo!

V tineni strok. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiskarna Makso Hrovatin.

Usedelavski zlet v Ljubljani!

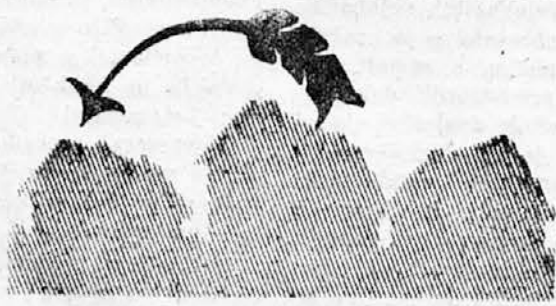
Tvrška

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta zlet:

Celotna kroje kot tudi posamezne dela za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

OD HIŠE DO HIŠE

gre glas o izvrstni kakovosti

MILA „GAZELA“

ki se odlikuje po svoji izdatnosti in obilnih penah.

„Ah! te bolečine!“

Malo Fellerjevega pravega Elzafluida in proč so bolečine.

Drgnjenje s Fellerjevim Elzafluidom je prava dobrodejnost! Umivanje s Fellerjevim Elzafluidom jači mišičevje in živce! Deluje antiseptično in osvežujoče! — Prežene nahod in naredi neobčutiljivega proti mrzlemu zraku! — Za oči in ušesa! Zobe in glavo! Za vrat in usta! Za hrbet in ude! Za celo telo izvrstno hišno sredstvo in kosmetikum. Fellerjev Elzafluid je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje.

En poskus zadostuje, da tudi vi rečete:

To je najboljšo, kar sem kedaj okušal!

V vseh prodajalnah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Feller. Pri neposrednih naročilih stane s pakovanjem in poštnino če se pošlje denar naprej ali po povzetju:

3 dvojnate ali 1 špeciálna 24 Din, 12 dvojnati ali 4 špeciálna steklenice 85 Din, 24 dvojnati ali 8 špeciálna steklenice 151 Din, 36 dvojnati ali 12 špeciálna steklenice 214 Din.

Na te cene se računa sedaj še 10% doplačila. — Adresirati natančno: Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja, Elzatrž št. 334, Hrvatsko.

Spretnega kovinskega strugarja

sprejmemo takoj v naši tovarni kovinskih izdelkov. — Ponudbe naj interesenti pošiljajo z mezdnimi pogoji na HENRIKA STOLZA Sinovi, NOVI SAD.

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta številka 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkvalitetneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.